

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Agricola”, (Sebeșul-săsesc), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Averigeana”, „Băndășana”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală” (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-Inf), „Bereșana”, „Berzoiva”, „Bihoreana”, „Bistrișana”, „Boșșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de pdstr.”, (Merceura), „Cassa de pdstr.” (reuniune), (Săliște), „Câmpăna”, „Cârțișoreana”, „Ciarovana”, „Chiorana”, „Chisețeană”, „Codreana”, „Comuna”, „Concordia”, (T-Uzdin), „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Drăganul”, „Dunăreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geoșeana”, „Grănișterul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Inst. de credit”, (Mehadia), „Isvorul”, (Sângerorgiu), „Isvorul”, (Sebeșul-Inf), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Ligediana”, „Lipovana”, „Lucașfărul”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerva”, „Munteana”, (Cornăreva), „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Noiana”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, (Lugoj), „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoșana”, „Reun. de impr. și pdstrare”, (Ilova-mare), „Răureana”, „Săcșana”, „Săimăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săsesc), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercășiana”, „Sîlvania”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Târnăveana”, „Țibleșana”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Vatra”, „Victoria”, „Viitorul”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Sânmărtin), „Vulturul”, (Tășnad), „Zărăndeană”, „Zldgnea”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2, an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 liter.

Chestiunea băncii de emisiune.

Chestiunea băncii de emisiune, care de doi ani de zile ține în continuă agitație cercurile politice dela noi și este, precum se știe, sâmburele crizei actuale, se poate considera — cel puțin pentru un timp oarecare — ca rezolvată. Rezolvată în sensul, că dorința, celor-ce voiau să forțeze din simplu orgoliu național și fără nici o considerație la adevăratele interese ale țării, înființarea băncii autonome ungare pe anul 1911 — nu se va realiza. Ci, sub anumite condiții, fără vre-o valoare practică deosebită: cum este începearea plăților efective și o anumită autonomie pentru centrala din Budapesta, *privilegiul Băncii Austro-Ungare va fi prolongit până la anul 1917.*

Apropiata rezolvare a chestiunii de litigiu în sensul acesta, este a se considera ca un triumf al judecății sănătoase asupra celor ce în acțiunile lor nu s'au lăsat conduși decât de interese personale și de fraze răsunătoare și va fi întimplată cu legitimă bucurie de toate cercurile institutelor financiare din țară, în prima linie în măsură a judeca foloasele reale ce Banca Austro-Ungară le-a adus țării în tot decursul existenței sale.

„Asociația regnic. a institutelor de bani din Ungaria”, care pân'acum a observat o rezervă ușor de înțeles asupra chestiunii băncii, — îndată ce soartea acesteia se știe, s'a și grăbit prin organul său, a arătat indirect, că neobținerea băncii de emisiune autonome nu numai că nu este un dezastru cum ar voi

să o prezinte unii, ci din contră însemnează un câștig pentru țară.

Dacă ar fi posibil un plebiscit asupra întrebării — zice „P. Sz.” — dacă și cum și-a implinit Banca Austro-Ungară chemarea în patria noastră — rezultatul ar spulberă toate acuzele nedrepte ridicate contra ei de aderenții separațiunii. „Banca Austro-Ungară” a satisfăcut totdeauna în mod imparțial și avantajos trebuințele de credit ale țării. Peste criza periculoasă din anul 1907 institutele de bani ungare au putut trece, fără sguduri deosebite, numai cu ajutorul băncii de emisiune comune. Aceasta și-a dotat și-și dotează filialele din Ungaria mai bine decât pe cele din Austria, iar contingentul cambiilor mici și cu scadență lungă a fost la noi cu mult mai mare decât în Austria. Aceiaș proporție favorabilă pentru Ungaria se arată și la escontarea efectelor, la împrumuturile hipotecare și în circulația de giro.

Din toate acestea rezultă — continuă „P. Sz.” — că pe lângă actuala organizație a băncii de emisiune trebuințele de credit ale țării au fost satisfăcute spre mulțumirea generală și dacă se va țineă seamă și de faptul, că pe calea Băncii Austro-Ungare, Ungaria ajunge să poată uză de capitalurile ieftine din Austria, cu acelaș etalon scăzut, ca și Austria — sunt evidente avantajile incontestabile, ce le are Ungaria dela banca de emisiune comună.

Ce ne privește pe noi Români și băncile noastre noi avem, pe lângă considerațiile generale, un motiv mai mult să ne bucurăm, că chestiunea băncii de emisiune va

fi rezolvată în favorul băncii de emisiune comune. Căci aceasta instituție probată a fost până acum în afacerile sale ridicată peste considerațiile politice, de sub cari o bancă independentă ungară, considerând spiritul șovinist dominant, numai cu greu s'ar putea emancipă.

Trei ani de politică agrară.

(1906—1909).

(Continuare).

(XV. Concluziune).

Nu se poate contesta că noi Românii din Ungaria urmăm prea puțin progresele, ce se săvârșesc pe terenul economic și îndeosebi pe cel al agriculturii, nu numai în străinătate, ci și în țară.

De aceea am publicat părțile esențiale din voluminosul raport asupra politicii agrare a ministerului ung. de agricultură pe anii 1906—1909.

Materialul publicat în Nr.ii 34—47, îndeosebi recapitulățiunea făcută în Nr.ii 48 și 49 din a. c. ai acestei reviste ne oferă un substrat important pentru a putea judeca asupra căilor și mijloacelor de cari usează statul în scopul realizării progresului pe terenul politicii agrare și totodată de a ne lămuri, deoparte, asupra împrejurării că ce ne revine nouă Românilor din bunătățile jertfelor, cari se fac în această privință din contribuțiile tuturor cetățenilor, iar de altă parte de a ne dumeri asupra întrebării: ce facem și ce ar trebui să facem noi înșine pentru a pune la cale un progres temeinic și sistematic pe terenul politicii agrare a neamului românesc din această țară.

Tendința guvernanților noștri se caracterizează, dela data formațiunii actuale a statului, prin stăruința de a monopoliza totul. Îndeosebi în ce se referă la interesele de tot felul ale naționalităților nemaghiare, cărmuitorii statului restrâng din zi în zi și puțină libertate de acțiune ce le rămăsese acestora din vremi mai bune.

Această tendință este evidentă și cu privire la acapararea terenului politicii agrare.

Contribuțiile tuturor cetățenilor se varsă în cassa țării, fapt în contra căruia, firește, nu avem nimica de zis, pentru că așa se întâmplă în toate statele. Ne împoartă însă foarte mult modul cum se distribuie sumele încasate.

Dupăcum am văzut din cele precedente, toate instituțiile și toate acțiunile create din bugetul de peste K 50.000.000 al ministerului de agricultură, — au timbru maghiar și sunt destinate în locul prim pentru ocrotirea intereselor economice maghiare.

Din partea factorilor conducători ai statului chestiunea e pusă pentru nemaghiari astfel ca, cu limba ta, să nu te mai poți feri în țara ta.

Până și în școala populară economică de repetiție, susținută din mijloacele comunităților parohiale sau politice ale naționalităților va trebui să se învețe pe viitor numai în ungurește.

În școlile economice ale statului, ca și în toate instituțiile lui economice, totul se face în ungurește.

În chipul acesta răspândirea cunoștințelor economice devine, pentru nemaghiari, foarte anevoioasă pe când pentru fiii poporului maghiar, în limba lor maternă, cunoștințele economice sunt foarte accesibile în toate institutele inferioare, medii și superioare.

Iată o cauză de căpetenie, care face să fim așa de lipsiți de oameni calificați pe terenul agriculturii și prin urmare să nu putem porni o acțiune mai de samă pentru progresul poporului nostru pe acest teren, fără îndoială, cel mai important, fiind noi, precum se știe, un popor eminentemente agricol.

În statul în care la facerea legilor, puținii reprezentanți ai naționalităților n'au avut și n'au nici o influință nici nu poate să fie altfel.

În modul acesta multe din legile cari se creiază aici au de scop să favorizeze în locul prim elementul stăpânitor, considerat singur ca patriotic, pe când de fapt și cetățenii aparținători naționalităților sunt tot așa de patrioți în toate acțiunile lor.

Astfel se face că întreg personalul din ministerul de agricultură este recrutat dintre maghiari. Profesorii dela academiile agricole, dela școlile de agricultură, dela școlile speciale agricole, mai departe profesorii dela academia de silvicultură, dela școlile de gornici; deasemenea personalul în serviciul instituțiilor de experimentare, personalul în serviciul chestiunii apelor, atât inginerii, cât și personalul inferior, apoi aproape totalitatea persoanelor în serviciul agriculturii în comitate și cercuri, aproape, totalitatea personalului, în serviciul silviculturii, de sus până jos, apoi conferențarii economice de toate categoriile, cu un cuvânt miile de persoane cari stau în serviciul promovării chestiunilor agrare, cum și toate instituțiile de această natură, sunt maghiare.

Organizarea societății în direcție economică se face de preferință iarăș favorizându-se Maghiarii și Săcuii. Totașa e și cu ajutoarele considerabile ce se dau din bugetul ministerului de agricultură. Precum am văzut, când e vorba de Săcui s. e., ministerul e foarte darnic, pentru că aceștia sunt copiii desmierdați ai stăpînirii. Românii, Slovacia, Sărbii ș. a. să plătească contribuțiile cari li-se cer, apoi vază ce vor face.

De sine se înțelege că aceste nu sunt stări normale și că pe lângă un astfel de tratament mașter din partea stăpînirii, cetățenii nemaghiari nu pot decât să rămână îndărătul compatrioților lor Maghiari, Săcui și Ovrei, ba, cu timp să li-se primejduiască chiar și interesele economice cele mai de seamă

Cu toate acestea n'am putea afirmă că nu ne revin și nouă cetățenilor aparținători naționalităților

nemaghiare unele favoruri pe urma jertfelor cari le facem în bani și sânge în interesul statului.

Dacă ne dăm samă de legile și instituțiunile economice ale statului și de lucrarea multilaterală și, fără îndoială, cu succes, ce se săvârșește prin ele, trebuie să recunoaștem că, cu bugetul de peste K 50 milioane al ministerului de agricultură, se influențează în grad mare asupra progresului agricol general al țării.

Cine ar putea trage la îndoială folosul ce rezultă în genere pe urma aplicării conștientioase și juste a unor legi drepte, în consonanță cu cerințele științifice actuale și cu împrejurările specifice ale țării noastre?

Judecând din acest punct de vedere găsim că, așa cum ele sunt întocmite, sunt în genere de folos, mai mare sau mai mic, pentru întreaga populațiunea țării:

1. Legile privitoare la dezvoltarea agriculturii cu toți ramii ei.

2. Instituțiile pentru studiarea referințelor meteorologice, ale statului etc.

3. Instituțiunile ce stau în serviciul culturii animalelor și a chestiunilor veterinare.

4. Institutele, cari funcționează în interesul promovării învățământului agricol și veterinar.

5. Institutele și instituțiunile în serviciul promovării culturii viilor și a îngrijirii vinului.

6. Institutele și instituțiunile în serviciul pomării și legumăritului.

7. Institutele și instituțiunile în serviciul promovării intereselor silvice.

8. Instituțiunile create în interesul muncitorilor și servitorilor agricoli, etc.

Dar toate acestea, încât pentru noi Români, nu stau deloc în proporție cu jertfele ce le aducem pentru stat. Pentru că toate institutele, instituțiunile și acțiunile, de cari ne-am ocupat și ne ocupăm, deși create și cu banii din sudoarea Românului, au timbru maghiar și lucrează în spirit maghiar. În toate acestea se operează numai cu limba maghiară, așa că noi Români ne lovim de-o piedecă, adesea neînălăturabilă, încât privește mai ales cultura în direcție agricolă a poporului nostru, aproape în totalitatea lui agricol.

Școalele, cursurile și prelegerile agricole, etc., sunt deadreptul inaccesibile, cum neaccesibilă și puțin folositoare are să fie și școala populară de repetiție economică cu limba de predare maghiară, care va împiedecă, sigur, progresul real pe terenul agricol ce, cu limba de predare maternă a elevilor, s'ar putea realiza în scurt timp pretutindeni.

Aceasta parte a lucrărilor este de natură a face să stăm locului sau să înaintăm în unele privințe foarte anevoe, în timp ce conlocuitorii noștri maghiari și săcui, favorizați la tot pasul din bugetul statului, vor sporii în toate, înaintând în cultură și bunăstare.

Altă parte a acțiunii întreprinsă de cărmuitorii este deadreptul pernicioasă pentru noi Români. În

deosebi acțiunea în interesul colonizărilor este, precum vedem că se practică, astfel aranjată, că nu numai ne va ține pe loc în dezvoltare, ci ne va împinge de parte îndărăt, rămânând astfel în situația materială cea mai nefavorabilă ce se poate închipui, săraci și aserviți cu totul conlocuitorilor noștri de altă viață, puși la adăpostul nevoilor și înlesniți pe toate căile și în toate privințele ca să poată progresa.

Să vedem acum ce ar trebui să facem noi pentru a paraliza cât de cât tendințele stricacioase ale cărmuitorilor noștri și ca să putem realiza, între împrejurările date, din zi în zi mai nefavorabile pentru noi, un progres cât de cât temeinic și sistematic pe terenul politicii agrare românești.

Înainte de a indica însă căile potrivite și neapărat necesare pentru progresul poporului nostru pe terenul agriculturii, trebuie să o spunem cu durere și cu rușine că, dacă cărmuitorii statului nostru nu s'au interesat mai de aproape de soarta poporului nostru agricol, nici noi conducătorii lui firești nu ne-am dat destulă silință pentru a-l organiza economicște, a-i arăta calea cum să-și cultive mai bine și mai cu folos moșioara, cum să-și crească mai rațional vitele, cum să cultive pomării, să-și reconstruiască viile pustiite de filoxeră, să cultive legumile, stupii și viermii de mătăsă. Mai departe am neglijat a-l povățui pentru a îmbrățișa industria agricolă și a se întovărăși în scopul de a-și crea condiții mai priincioase de credit, de valorizare, de consum ș. a.

Ba, spunând adevărul, am întrelăsat a-i arăta măcar cum trebuie să procedeze pentru a putea ajunge să beneficeze de favorurile ce se pot dobândi, într'un fel sau altul, dela stat.

Ca măcar pe viitor să nu mai procedăm pe di-buite, și în aceasta privință, spre marea pagubă, înainte de toate, a poporului nostru agricultor, se impune a ne trage sama cu toată seriozitatea: ce și cum se facem pe viitor pentru a crea condiții mai priincioase de dezvoltare economică pe sama poporului nostru.

Aici trebuie să o spunem că oricât de binevenite ar fi și pentru noi ajutoarele ce statul le dă cu ambe mâinile Săcuilor și altora, noi totuș, deocamdată cel puțin, nu vom putea contă la astfei de ajutoare. Ca în toate, așa și pentru promovarea agriculturii poporului nostru, vom fi avizați încă multă vreme aproape numai la puterile noastre proprii, ținând samă de sentința prea înțeleaptă: „Ajutăte și D-zeu te va ajuta“.

Și în chipul acesta am fi ajuns să ne întrebăm: Ce să facem și cum să facem pentru a crea în timp cât se poate mai apropiat condiții favorabile de existență pe sama plugarului nostru?

O întrebare aceasta, care nu poate fi exauriată în câteva cuvinte și pe care ne rezervăm a o trata într'un articol viitor.

(Se va continua).

Industria petrolului din România.

(Continuare).

II. Epoca exploatărei mari.

Prin 1887 se stabilește în România grupul financiar *Offenheim & Comp.* Dată fiind nestabilitatea pieței, au a fost greu pentru numita firmă de a o acapara, asigurându-și prin contracte aproape întreaga producție a țării și luând angajamente de a cumpăra producția viitoare, oricare ar fi ea. Acest pas stimulează lucrările existente ale exploatătorilor de petrol brut și atrage, pentru prima oară, în mod serios, capitalurile străine spre țeara românească. Astfel sporind producția, ea întrece incurând trebuințele țării, iar mijloacele financiare ale firmei *Offenheim & Comp.* nu mai ajung spre a face față situației, ce singură și-o crease.

Pe ruinele firmei *Offenheim* se întemeiază la 1889 „Societatea română pentru industria și comerțul petrolului” cu un capital de 4 milioane lei, urmărind aceeași activitate ca firma *Offenheim*, dar cu un scop mai puțin speculativ.

Bunele intențiuni, ce le-a avut această societate și, în parte aplicarea lor în sensul reglementării prețurilor și a producției; siguranța ce o oferă pentru viitor producătorilor, prin angajamentele și contractele, ce le încheie cu ei; succesele obținute în propria ei exploatare cu sonde, realizând o producție de peste 70,000 tone, numai pe terenurile ei dela Glodeni, Câmpina, Buștenari etc., înființarea depozitelor și conductelor Glodeni—Doicești, Buștenari—Doftana, introducerea celor mai moderne sisteme de lucru în rafinăriile sale — toate acestea au produs un curent favorabil industriei române. Capitalurile străine încep să se intereseze în mod serios și activ de exploatarea aceasta, încurajate fiind și de îmbunătățirea mijloacelor de transport pe calea ferată.

Păcat numai, că după 5 ani de activitate, această societate, în urma lipsei de capital și a neînțelegerilor iscate în sinul ei nu și-a putut menține situația de conducătoare a industriei petrolului în România, ci fii nevoită în anul 1896, să treacă asupra societății „*Steaua Română*” exploatarea industrială și comercială.

Cu anii 1887—1889 putem deci marca începerea mării exploatări în industria petrolului românesc.

De aici înainte încep și zilele grele pentru mica exploatare țărănească

Micii producători, văzându-și amenințată rentabilitatea muncii prin concurența lucrului mecanic, încep a-și vinde proprietățile la capitaliști.

Și în epoca a doua a industriei de petrol, d-nul Hoiescu statorește mai multe faze.

În faza dela 1889—1899 e o concurență liberă între diferitele întreprinderi.

În faza dela 1899—1904 diferitele întreprinderi se înțeleg în scopul împărțirii consumului intern. Asigurându-și stabilitatea pieții interne, rafinorii își măresc cercul de activitate și organizează exportul.

Desvoltarea exportului pe piețele comerciale ale apusului are ca efect o interesare pentru industria românească a multor cercuri comerciale și financiare vestite.

Faza a treia se remarcă dela 1904 încoace, când uriașa întreprindere americană *Standard-Oil* se, ivește în țară prin înființarea sucursalei „Societatea Româno-Americană”.

1. Faza 1889—1899:

Prin anii 1889—1893 se prezintă semne reale de supraproducție. Starea se agravează treptat cu toate tendințele de ameliorare din partea Societății Române

pentru industria și comerțul petrolului. Exportul constă în câteva debușuri întâmplătoare și neînsemnate. Se mărginea aproape, la desfacerea în țările vecine, cu deosebire în Ungaria, a vre-o 15,000 tone anual, de petrol brut.

Toată exploatarea era avizată deci la capacitatea de recepțiune a pieței interne.

Deși această capacitate putea fi simțitor mărită prin o organizare rațională de vânzare, prin înființarea de depozite în centrele cele mai depărtate de consumațiune, prin oferirea unei calități superioare și uniforme, prin o stabilitate mai mare de prețuri, totuși fabricanții de atunci nu aveau nici mijloacele, nici bunăvoința de a rupe cu vechile tradiții de speculă, cari nu se puteau răzimi decât pe această nesiguranță și lipsă de organizare a pieței interne.

În anul 1896 apare societatea *Steaua Română*, fondată de Banca Industrială din Pesta, cu un capital de 10 milioane lei.

Dela început, această societate își afirmă rolul de conducătoare a industriei de petrol.

Programul ei inițial era de a reglementa producțiunea și prețurile vânzării, organizând atât comerțul intern, cât și exportul. Din nenorocire, acest program fii lăsat incurând pe planul al doilea, și societatea începui a cumpăra vaste terenuri petrolifere pentru a le exploata singură în speranța, că prin aceasta va ajunge la independența mai completă.

Dar succesele obținute, mai cu seamă la Câmpina, apoi avantajile și siguranța oferită exploatătorilor de petrol prin noua lege a minelor, sancționată în 1895, atraseră în țeară o serie întreagă de capitaluri străine, îndeosebi olandeze.

Dar sporul întreprinderilor și afluența de capitaluri, înrăutățește și mai mult situația precară a industriei, care se manifestase la începutul epocii.

În 1899 producțiunea ajunge la cifra neașteptată de 250,000 tone, iar prețul scade dela 3 și 3.50 lei la 1.50 și chiar 1.20 lei suta de kilograme.

Ca o condiție de moarte sau vieată se impunea deci organizarea exportului.

Dept aceea „*Steaua Română*” nu întârzie să și perfecționeze fabricile sale de rafinare a petrolului din Câmpina și București, după cele mai noue metode, spre a putea oferi pe piață o marfă de primul rang. Pentru a deschide calea spre străinătate, societatea construiește mai întâi în Giurgiu, pentru transportul pe Dunăre, o instalație de rezervoare, menită a servi la încărcarea de tancuri, care să ducă marfa rafinată la rezervoarele, ce tot ea le construie pentru prima oară în străinătate, la Regensburg și mai târziu la Passau, pe Dunăre, de unde putea aprovizionă piețele sud-germane și elvețiene cu petrol românesc.

O a doua instalațiune, la Constanța, care culminează într'un conduct submarin, pentru încărcarea de vapoare-tancuri, a dat posibilitatea de a introduce cu succes marfa românească în țările litorale ale Mării Mediterane, ba chiar în Anglia și în Norvegia.

Celelalte rafinării, ca ale d-lor Câmpianu și I. Grigorescu din Târgoviște, au căutat să aprovizioneze pe uscat, țările vecine, cu acea marfă, pe care consumul intern nu o mai putea primi, sau pentru care se puteau obține în străinătate prețuri mai bune.

Cu toate aceste tendințe laudabile, exportul nu s'a putut desvoltă în același raport cu creșterea bruscă a producțiunii, care atinse

În 1896	80,000 tone
„ 1897	110,000 „
„ 1898	180,000 „
„ 1899	250,000 „

Nu ne putem da seamă ce efecte zdrobitoare ar fi avut supraproducțiunea amintită, dacă nu i-ar fi venit în ajutor circumstanțe excesiv de favorabile, în piața internă. E vorba de necesitatea crescândă a combustibilului lichid, rezultate din scumpirea subită, în anul 1897, a cărbunilor englezi și germani, plus introducerea taxei de vamă de 6 lei pe tonă.

Căile ferate române instalaseră încă din anul 1889, după îndemnul Societății române pentru industria și comerțul petrolului, câteva locomotive pentru arderea residurilor de petrol și încheiară cu acea societate un contract pentru furnizarea cantității necesare de residuri. Rezultatele obținute au fost epocale, prin avantajele tehnice și economice, ce prezentă acest combustibil nou față de cărbuni. Sistemul însă nu putea pătrunde din cauza lipsei de residuri de pe acel timp, când producția de țiței era 40,000 tone, absorbită de consumul interior. Dar, când în 1895 producția se dublică, iar în 1898 se împătește, afacerea se schimbă. Căile ferate puteau liniștit să-și schimbe locomotivele, ajungând să instaleze în 1899 un număr de 170 locomotive, iar în anul următor 276 (din numărul total de 465) pentru arderea residurilor sau a țițeiului amestecat cu lignitul din țară.

Industria privată nu rămâne nici ea străină de această mișcare și în urma scumpirii excesive a cărbunilor străini, numeroase întreprinderi încep să-și modifice vechile instalațiuni, în vederea întrebunțării combustibilului lichid.

La finea anului 1899, cărbunii englezi au ajuns la 50 lei tona, în București. Luându-se în considerare valoarea calorică a residurilor, care este, în mod practic, odată și jumătate ca a cărbunilor, atunci residurile revin, luând ca bază prețul cărbunelui, la 75 lei tona. Prețul mediu al residurilor însă, nu trecea de 40 lei tona, nesocotind avantajile mari și economiile realizate din manipulare.

Se poate deci înțelege ușor tendința de tranziție dela combustibilul uscat la cel lichid.

Și astfel, mai mult prin acest concurs neprevăzut al împrejurărilor, decât prin eforturile, ce le face Steaua Română pentru organizarea exportului, se salvează situația critică, ce amenința serios industria petrolului. Din producția totală de 250,000 tone, câtă a fost în 1899, vre-o 110 000 tone s'au consumat în țeară ca combustibil.

*

Faza a doua a regimului capitalist e faza cartelului rafinoriilor.

Anul 1903 aduce pe arena industriei române de petrol, pentru prima oară în mod serios capitalul german.

Astfel, Deutsche Bank, grupând în jurul ei băncile germane de primul ordin, cumpără în jumătatea a doua a anului 1903, majoritatea activului dela Steaua Română. În care investește un capital de 40 milioane, o organizează în mod fundamental și-i fixează calea de urmat, punând cea mai mare însemnătate asupra dezvoltării exportului german.

Astfel, pe lângă instalarea unui mare număr de sonde, se reconstruește și se sporește capacitatea de lucru a rafinării din Câmpina la 400,000 tone anual, devenind prima rafinărie din Europa. Se hotărăște instalarea de mari depozite în diferite centre de exploatare ale societății și se dă cea mai mare atențiune organizării exportului, atât pe Dunăre, cât și pe mare.

Consortiul Deutsche Bank își dădu seama și de spiritul de centralizare industrială și comercială a timpului și de aceea la începutul anului 1904 înființează

în Berlin „Deutsche Petroleum-Aktien-Gesellschaft,” cu un capital de 20 milioane mărci, societate menită să centralizeze toate întreprinderile de petrol, în cari era interesant consortiul.

Tot Deutsche Bank intră în combinație cu societatea Petroleum-Produkte din Hamburg, Germania și în țările vecine. În scopul amintit sporește capitalul acestei societăți dela 3 la 9 milioane mărci. Pentru Steaua Română se rezervă exportul în Orient.

Cu un plan de orientare nu tocmai așa bine precizat, păsește la lucru și *Disconto-Gesellschaft*, atrăgându-și în sfera afacerilor sale de petrol firma *S. Bleichröder* din Berlin și pe *Comptoir National d'Escompte* din Paris.

La finea anului 1904, consortiul „Disc. Ges.” fondează societățile:

Creditul petrolifer, pentru favorizarea industriei române de petrol, cu un capital de 3 milioane lei — și

Vega, cu un capital de 3.700,000 lei, pentru rafinarea petrolului.

Pe la începutul anului 1905, tot Disc. Ges. înființează, după exemplul dat de Deutsche Bank, societatea Allgemeine-Petroleum-Industrie-A.-G., cu un capital de 11 milioane mărci menită a concentra toate afacerile de petrol ale consortiului.

Intrarea acestor două firme germane în industria petrolului română produse în Germania un curent foarte favorabil acestei industrii. În anul 1904 alte bănci, precum *Schaffhausenscher Bank-Verein*, apoi *Dresdner Bank*, în unire cu societatea Internațională-Bohrgesellschaft, fondară societatea Câmpina-Moreni cu un capital de 6 milioane lei.

Capitalurile franceze, cu multă sficiune, încep și ele a se interesa de industria aceasta, și în 1904 firma *Demarais freres* din Paris, înființează societatea *Aquila Franco Română*, cu un capital de 3 milioane lei. Înființând peste un an și o rafinărie, care avea să joace rolul principal pentru exportul în Franța.

În fine, tot în 1904, *Standard Oil*, care de mult își ațintise privirile asupra terenurilor petrolifere din România, se decide de a intra definitiv în activitate, înființând în Iunie 1904, societatea Româno-Americană, cu un capital inițial de 2½ milioane lei, care capital fu mărit peste 4 ani la 15 milioane.

Odată cu venirea lui Standard Oil în țară și în special, din momentul înființării rafinării americane Ploiești, se începe o nouă eră, atât pentru activitatea rafinoriilor al căror cartel intră în luptă cu americanii, cât și pentru activitatea producătorilor.

* * *

Asupra consumătorilor din țară cartelul nu a prea avut influință fericită (precum nu avem nici alte industrii mari, să zicem a *zacherului*). Produsele cele mai bune se rezervau pentru export și pentru comunele urbane, unde era un control mai sever. Cartelul era forțat a desface restul produselor la populațiunea rurală, care era nevoită să consume un lampant amestecat cu alte produse, care degajă vapori inflamabili, ardea rău în lampe și vicia repede aerul locuințelor.

În aceste condițiuni, consumul intern progresă foarte încet.

Deși petrolul, asemenea săpunului, e un agent de cultură și igienă pentru masele poporului — totuși consumăția abia se urcă la 5 kg. de cap. În alte țări, neproducătoare de petrol, consumăția acestuia e mult mai mare. Astfel în:

Germania e	25.5	kg. de cap,
Anglia	21.—	" " "
Francia	13.—	" " " etc.

Perioada cartelului înseamnă și pierderea caracterului național al industriei de petrol. Capitalurile străine se urcă la 100 milioane lei, pe când cele românești rămân la 12 milioane.

Sub raportul *muncii*: personalul de lucru brut începe a se recruta în măsură însemnată dintre Români; dar personalul tehnic și de administrație, adică personalul cu salarii bune, se alege dintre străini și cu deosebire dintre Evrei. *)

Participarea la beneficii pe baza redevențelor de proprietate se află în aceleași condiții desavantajoase pentru elementul național, ca și în faza trecută. Legea de consolidare, făcută în anul 1904, aduce o siguranță pentru capitalistul exploatator, dar nu aduce nici o schimbare în favorul proprietății țărănești.

Gamma.

Jurisdicțiune.

Decisiuni curiale.

Amanetarea acției. Asupra acțiilor nominative se poate câștiga drept de pemn valid și fără indossament, dar asupra unor acții, cari stau pe numele altuia — nici în caz de predare a acțiilor din chestiune. (Curia reg. sub Nr. 460/909 dela 20 Septembrie 1909).

Paragraful 303 al L. C. nu exclude, ca hartiile de valoare transmissibile prin indossament să se poată amaneta și fără indossament.

(Curia reg. sub Nr. 195/909 dela 22 Septembrie 1909).

Libelul de depozit. Față cu libelul de depozit liberat fără nici o restricțiune (clauzulă) pe numele posesorului și aflător în posesiunea acestuia, este de datorința celui ce reclamează libelul să documenteze. că posesorul libelului a ajuns pe cale ilegală în posesiunea aceluia.

(Curia reg. sub Nr. 2189/909 VII p. t. dela 5 Maiu 1909).

Responsabilitatea băncilor pentru cambiile primite spre incasso. Institutul de bani, care a primit cambia pentru incasso este responsabil pentru paguba provenită din protestul neridicat în regulă; pagubă însă este numai în caz, când regresul de fapt a existat și pretensiunea a fost incassabilă.

(Curia reg. sub Nr. 420/909 dela 28 Septembrie 1909).

Domicilierea ulterioară a cambiilor. Imprejurarea, că emitentul și girantul n'au făcut nici o obiecțiune contra domiciliării ulterioare a cambiilor de mai înainte, se poate califica drept o învoire la domicilierea ulterioară a cambiilor numai, dacă despre aceasta ei au avut cunoștință.

(Curia reg. sub Nr. 529/909 dela 9 Septembrie 1909).

*) Se potrivesc scriselile dlui Gavriil Todica: „Ascundem bogății pentru străini“. Comp. „Rev. Econ.“ Nr. 37—909, pag. 281—2.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 9 Decembrie 1909.

Indată după ultimo Noembrie situația pieții financiare internaționale s'a ameliorat în măsură însemnată; dar deja la câteva zile s'a simțit o încordare neașteptată, care-și află explicarea în pregătirile de sfârșitul anului. În special Banca Angliei își teme tezaurul, fiindcă cursul devizelor asupra Alexandriei face posibil exportul de aur în Egipt. Din această cauză discontul particular, care scăzuse sub $3\frac{7}{8}\%$, din nou s'a suit la etalonul de mai înainte.

În Berlin indispoziția nu provine atât din cauza cererilor mari, cât mai ales este provocată de noua emisiune de bonuri de tezaur cu scadența 27 Februarie și 4 Martie 1910. Discontul particular scăzuse la $4\frac{1}{8}\%$, dar în urma emisiunii amintite s'a urcat până la $4\frac{3}{8}\%$.

Pe piața internă încă se observă oarecare încordare provenită mai ales din pregătirile pentru încheierea anuală și rezerva băncilor mari. Discontul particular s'a urcat în Viena dela $3\frac{5}{16}\%$ până la $3\frac{7}{16}\%$, fără ca cererea să fi crescut.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Cassa de păstrare“ (reuniune) în Săliște. Din incidentul noiei emisiuni de părți fundamentale, ce este în curgere la acest institut și ținând seama de caracterul altruist și activitatea de până acum a „Cassei de păstrare“, prezidiul însoțirii noastre „Solidaritatea“ a lansat cu data de 20 Noembrie a. c. către institutele noastre de bani următorul circular-recomandare.

Din prospectul alăturat se poate vedea că una dintre băncile aparținătoare însoțirii noastre „Cassa de păstrare“ din Săliște, în scop de a-și mări capitalul de afaceri și de a-și crea nouă mijloace pentru a corăspunde cât mai mult înaltei sale misiuni sociale și economice, a proiectat urcarea capitalului său social

Ținem să Vă atragem și din partea noastră binevoitoarea DV. atențiune asupra acestui fapt, cu atât mai mult cu cât cum știți, „Cassa de păstrare“ din Săliște, ocupă azi locul cel mai de frunte între acele bănci românești, cari întemeiate pe principii altruiste, vin mai mult și mai cu succes în ajutorul economiei și filantropiei publice, o împrejurare, care — cum bine Vă e cunoscut — a contribuit în măsură mare ca acest așezământ financiar să aibă un rol însemnat nu numai în viața economică și socială a poporului din raionul său de activitate, ci chiar și în organizația noastră economică de peste tot.

Așa fiind credem că trebuie să fie o dorință sinceră a ori cărui om de bine ca „Cassa de păstrare“ din Săliște, nu numai să-și mențină, ci să-și afirme chiar, din ce în ce mai mult acest rol însemnat din viața noastră economică. Și aceasta va fi cu putință numai atunci, când și membrii cari o formează și o vor forma, vor fi astfel de persoane fizice și juridice, cari

intocmai ca conducătorii acestei instituțiuni. să fie pătrunși de scopurile altruiste urmărite de întreprinderea lor.

Intre aceste persoane juridice, dela cari se poate aștepta o apăsătoare justă a activității „Cassei de păstrare” din Săliște, trebuie se numărăm în prima linie băncile noastre, ca unele, cari trebuie să fie pătrunse mai mult ca ori și cine de scopurile nobile în serviciul cărora stă azi acest așezământ financiar. Tocmai de aceea suntem de părere, ca băncile noastre să dea acestei instituțiuni economice: „Cassei de păstrare” din Săliște, întregul lor concurs material și moral și să intre în șirul membrilor ei. Aceasta e o datorință, ce ni-o impune nu numai considerațiunile amintite mai sus, ci și faptul că „Cassa de păstrare” din Săliște, încă a dat sprijin material și moral la o mulțime mare de bănci românești, contribuind la fondarea și întărirea acestora cu nu mai puțin decât cu un capital — nominal luat — de peste una sută de mii de coroane. Astfel prin sprijinul ce rugăm băncile noastre să dea „Cassei de păstrare” din Săliște, acestea nu numai vor ajuta în dezvoltarea ei o întreprindere de folos obștesc, ci se vor achita totodată și de contraserviciile, pe cari numita bancă li le-a făcut până acum cu multă bunăvoință.

Vă invităm deci cu toată căldura și pe DV. să subscrieți un număr oarecare de părți fundamentale din noua emisiune a „Cassei de păstrare” din Săliște, și să intrați în șirul membrilor ei. Vă rugăm aceasta cu atât mai mult cu cât nu numai că „Cassei de păstrare” din Săliște îi vom face un bun serviciu și ne vom îndeplini o datorință impusă de considerațiunea ce datorim muncii desinteresate de $\frac{1}{4}$ de veac a ei dar totodată și capitalul ce-l vom investi în aceste părți fundamentale — mulțumită dezvoltării la care a ajuns această bancă — după calculii aproximativi încă nu va rămânea sub rentabilitatea de 7—8%.

În speranța că veți apăsătoare după merit această recomandare a noastră, semnăm cu toată stima, P. Cosma, m. p., preș. dir. „Solidaritatea”.

„Jiana” institut de credit și economii în Petroșeni. Sub rubrica „Insolvențe” numărul ultim al revistei „Magyar Kereskedők Lapja” din Budapesta, aduce știrea că membrul însoțirii noastre „Jiana” din Petroșeni, ar fi ajuns în criză. Institutul — continuă numita revistă — voiese să-l saneze „Albina” din Sibiu și „Ardeleana” din Orăștie și anume astfel că „Albina” ar transforma „Jiana” în o filială a sa, iar „Ardeleana” ar lua asupra-și numai sanarea. (?) urcându-și în acest scop capitalul cu K 200,000 la K 1.200,000.

Ținem a rectifica știrea revistei „M. K. L.” într-acele că în urma unor divergențe ivite în sinul conducătorilor ei, „Jiana”, ce este drept, a avut a luptă în timpul din urmă cu greutăți, dar până în prezent ea a satisfăcut atât pe deponenți, cât și pe alți creditori ai săi și astfel de o criză pronunțată și care să însuflețea temeri deponenților și altor interesați nu poate fi vorba. Aceasta cu atât mai puțin, cu cât între conducătorii „Jiane” și „Ardeleana” decurg în adevăr tratative serioase pentru transformarea celei dintâiu în o filială a celei din urmă, după-ce tratativele urmate în această direcție mai întâiu cu „Albina” au rămas fără rezultat.

„Sentinela”, institut de credit în Satu-nou, a ținut Mercuri în 1 Decembrie a. c. adunarea generală

extraordinară, cu care ocaziune s'a ridicat capitalul de acții dela K 340,000 la K 420,000 și s'a votat mulțumită protocolară funcționarilor.

CRONICA.

Homestead. „Reuniunea agricolă regnicolară” a prezentat ministrului de justiție un memorandum, conținând obiecțiunile, ce le are față de proiectul de lege asupra homestead-ului publicat la timpul său. Numita reuniune nu numai că supune criticii proiectul din chestiune, ci cere totodată măsuri legislative, prin cari să se împiedece acordarea de credite păgubitoare micilor proprietari. Cere ca legea să enunțe, că o parte a proprietății mici, ce va fi a se fixa după valoare sau întindere, se poate împovăra numai cu imprumuturi, contractate la institute, cari acordă imprumuturi cu amortizație sub controlul statului, sau institute, cari fără a stă sub controlul statului, se conformează în ce privește forma imprumutului și dobânda, instrucțiunilor, ce se vor lansa pe baza legii din partea ministrului de agricultură și justiție.

Obligat este comerciantul a liberă fostei sale calfe atestat de serviciu? Conform hotărârii principiale a ministrului de comerț adusă sub Nr. 28,000 dela 3 Noembrie a. c. comerciantul încă este obligat a liberă fostei sale calfe atestat de serviciu.

Hotărârea aceasta a motivat-o ministrul de comerț cu §. 104 al art. de lege XVII: 1884 în sensul căreia industriașul și sub aceasta este a se înțelege, conform §. 1 al legii industriale, și comerciantul, este obligat a liberă calfei sale, la eșirea sa din serviciu, testimoniu, fără privire dacă calfa a avut sau nu carte de serviciu.

Agenturi postale noue. La 1 crt. și-a început activitatea noua agentură postală încuviințată la Gara Șinca nouă (*Ujsinka pályaudvar*, com. Făgărașului), care servește comuna Șinca-nouă.

La 16 crt. se deschid câte o agentură postală în comunele *Pianul-de-jos* și *Pianul-de-sus* (Alsópián și Felsőpián, în com. Sibiuului).

Cea dintâiu pentru comuna Pianul-de-jos, iar cea din urmă pentru Pianul de sus, Răchita și Strugar și cătunul Purcăreți.

BIBLIOGRAFIE.

Noi — și cetățenii Români, de Silvestru Moldovan. Sibiu. 1909. „Tipografia Poporului”. În broșurică, de 31 pagini, cu titlul de mai sus autorul a a reproduș o serie de articole publicate în vara a. c. în „Foaia Poporului”, voind în modul acesta să atragă atenția asupra chestiunii *organizării noastre economice*, „pentru care prea puțin s'a lucrat și se lucrează la noi”.

Autorul după ce în două capitole se ocupă cu organizația economică a fraților bucovineni și din regatul liber, trece în un al III-lea capitol la stările dela noi, constatând că de puțin organizați suntem noi economiceste mai ales pe sate. Arată cele câteva ținuturi românești unde s'au întemeiat însoțiri și tovarășii economice-comerciale, al căror număr să urcă abia la vre-o 115... la 3 milioane Români, și și aceștia lipsite de o organizație centrală.

Indeamnă apoi pe intelectuali dela sate ca și dela orașe să prindă în mână arma puternică a organizării economice și încheie cum urmează:

„Și când ne gândim la organizarea economică a poporului nostru, la alcătuirea ei pe temelii solide și trainice, privirea ochilor sufletești ni se oprește la un punct fix. Acesta trebuie să fie razimul nouelor alcătuirii, de aici trebuie să pornească organizarea noastră. Acest razim este însoțirea băncilor noastre „*Solidaritatea*“, singura organizație economică financiară, generală și încheată, ce o avem.

Bărbații, cari conduc această însoțire, în frunte cu președintele, bărbat îmbătrânit în cinste și muncă, cunoscut de excelent organizator, vor afla căile și mijloacele de lipsă, ca să pună la cale întemeierea de însoțiri și tovărășii economice-comerciale, de cari are lipsă poporul nostru și împreunarea și solidarizarea lor pentru ajungerea scopului: întărirea materială a țaranului român.

Căci trebuie să știm, că slăbirea economică a țaranului nostru înseamnă slăbirea neamului întreg și căderea lui în aservirea economică, în *iobăgia modernă*. Din contră dacă vom lumina pe țaran și-l vom întări în privința materială, prin o *organizare bună economică*, vom avea un popor conștiu și de *datorințele și de drepturile sale naționale* și atunci vom putea exclamă ca odinioară cancelarul de fer Bismarck: „*Nu ne temem de nime, — decât de Dumnezeu*“.

*
„*Anuarul Băncilor Române pe 1910*“.
Anul XI. Redactor: Constantin Popp. Sibiu. Tiparul Tipografiei arhidiecezane, 1909.

Binecunoscutul și apreciatul „Anuar“, cu titlul de mai sus, publicat din însărcinarea însoțirii băncilor noastre „*Solidaritatea*“ a apărut în zilele acestea cu un cuprins mai bogat și date mai complete, decât în anii trecuți.

Anuarul se extinde pe 13¼ coale tipar, și coala primă cuprinde: *partea calendaristică* obicinuită și următoarele notițe de folos practic: Mărimea normală a bancnotelor; Terminul ultim pentru răscurpărarea și retragerea din circulație a notelor de stat și a bancnotelor vechi în val. aust.; Timbre de documente; Chei pentru calcularea intereselor; Frațiunile comune mai obicinuite transformate în fracțiuni decimale; Tragerile la sorti ale lozurilor; Competința de timbru ale registrelor comerciale (cu exemplu); Scala de timbru (I, II și III); Tarifa pentru telegrame; Tarifa poștală și Monetele diferitelor state.

Șematismul însuși se extinde pe 12¼ coale și cuprinde în IV părți: instituttele noastre financiare; societăți pe acții, însoțirile și societățile comerciale, în număr de 159, indicându-se la fiecare: firma în toate limbile înregistrate, anul fondării, capitalul social, prețul acțiunilor, termenul de prescripțiune al cupoanelor, dreptul de vot, semnarea firmei, foile oficiale, numele membrilor din direcțiune, din comit. de supraveghiere și al funcționarilor; bilanțul și contul profit și pierdere pe 1908, în fine împărțirea profitului net și al cotei de binefacere.

Un capitol special este rezervat „*Solidarității*“, după care urmează consemnarea altor instituții de natură economică financiară, parte deja înființate, parte sub înființare și înregistrare și două sumare unul după sedii, arătând în care oraș, comună, ce bănci românești sunt și altul alfabetic

La finele „*Anuarului*“ se dă „*Bilanțul general al băncilor române pe 1908*“ și ca adaus o „*Tabelă sta-*

tistică“ a așezămintelor noastre financiare, conținând datele a 159 institute.

Prețul „*Anuarului*“ legat în pânză elegantă este K 4.— + 20 fil. porto; comande se primesc la *Administrația „Revistei Economice” în Sibiu — Nagy-szeben*. — Exemplarele deja abonate înainte se vor expedia în proximele zile.

DIN REGISTRUL FIRMEI.

„*Șoimul*“ în *Uioara*. Inregistrat: Societatea aceasta s'a înființat în adun. gen. de constituire dela 30 Aug. 1909 cu capital de K 200,000 în 2000 acții nominative à K 100.

Direcțiunea este compusă din următorii zece membrii investiți cu drept de firmare: Emil Pop, Ioan Moldovan, George Micu, Ioan I. Lăpădatu, Dr. Iuliu Morariu, Dr. Silviu Moldoveanu, Nicolae Vlad, Dănilă Munteanu, Milton Buzdug n și Iuliu Iulian.

Firme falite.

Schorstein Mihály, comerciant în Abrud, tribunalul în Alba-Iulia, anunțarea pretensiunilor până la 31 Ianuarie 1910, licuidarea la 26 Februarie 1910, alegerea comitetului la 28 Februarie 1910.

Sternheil Emil, comerciant în Gherla, tribunalul în Dej, anunțarea pretensiunilor până la 5 Februarie 1910, licuidarea la 1 Martie 1910, alegerea comitetului la 4 Martie 1910.

Sumar.

Chestiunea băncii de emisiune — Trei ani de politică agrară. — Industria petrolului din România. — Jurisdicțiune: Amanetarea acției, Libelul de depozit, Responsabilitatea băncilor pentru cambiile primite spre incasso, Domicilierea ulterioară a cambiei. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți financiare și comerciale*: „Cassa de păstrare“, (reuniune) în Săliște, „Jiana“, „Sentinela“. — *Cronică*: Homestead, Obligat este comerciantul a liberă fostei sale calfe atestat de serviciu?, Agenturi poștale noue. — *Bibliografie*: „Anuarul Băncilor Române pe 1910“, Noi — și ceilalți Români. — Din registrul firmelor. — Firme falite.

„*PESĂCANA*“, institut de credit și economii în Pészak.

CONCURS

pentru ocuparea unui **post de contabil** dotat cu salariu anual de K 1000 și K 200 anual pentru cuartir.

Doritorii de a ocupa acest post sunt rugați a-și trimite actele la adresa institutului „*Pesăcana*“ în Pészak (Torontál m.) până la 25 Decembrie n. 1909.

Se cere absolvirea unei școale comerciale și posedarea limbilor: română și maghiară.

Cei cu praxă de bancă și cari posed și limba germană și s'ar prezentă în persoană vor fi preferiți.

Postul este a se ocupa momentan după alegere.

Nr. 165 (1—1)

Direcțiunea.

Contabil

cu praxă de bancă, caută aplicare.

Adresa: la Administrația acestei reviste.

Nr. 167 (1—1)